

Nr 84.

Af herr **Clason**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.

På olika ställen i den kungl. propositionen med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt betonas med mycket eftertryck såsom förordningens syfte att bygga den nya beskattningen på den verkliga skatteförmågan. I anslutning härtill har förordningen också icke byggt sina skattesatser uteslutande på inkomst, utan äfven (sid. 107 i propositionen) betonat den synnerliga vikten att af rätten till afdrag noggrannt regleras, så att de yttre förhållanden, som äfven vid lika inkomstbelopp kunna inverka på skatteförmågan i allmänhet, komma till vederbörligt beaktande. Bland dessa vägande yttre förhållanden har propositionen med full rätt påpekat hushållens olika storlek och huru på grund däraf lefnadsomkostnaderna för skattskyldiga med lika stora inkomster och vid samma lefnadsstandard kunna vara afsevärdt olika. Med stöd häraf har slutligen i förslaget till inkomstskatteförordning bland de så kallade *speciella afdragen*, hvilkas ändamål är att »från skattskyldighet undantaga så stor del af inkomsten, som i det särskilda fallet efter vissa yttre tecken att döma uppenbarligen erfordras för att inom de lägre inkomstkategorierna i skattskyldighet jämställa skattskyldiga med lika stora inkomster», införts rätt för familjeförsörjare till afdrag beroende på antalet minderåriga barn.

Afdrag för familjeförsörjare.

Mot den princip, som härmed fastslagits, lära svårligen från något håll invändningar kunna göras. Däremot kunna meningarna vara delade, om i det kungl. förslaget principens genomförande verkställes på ett i allo tillfredsställande sätt. Det synes tvärtom föreligga goda skäl att höja så väl afdragets storlek för hvarje minderårigt barn som den gräns, intill hvilken afdragsrätten medgifves.

Den kungl. propositionen angiver flerstädes de moderna inkomstskattelagarna i Danmark och Preussen såsom förebilder eller jämförelsepunkter för det kungl. förslaget. I båda dessa länder har emellertid åt familjeförsörjares afdragsrätt på olika sätt gifvits en större omfattning än den erhållit i det kungl. förslaget.

Gränsen upp-
åt för af-
dragsrätten.

Hvad först beträffar *den gräns, intill hvilken afdragsrätten medgifves*, så låter det kungl. förslaget densamma (§ 19 mom. 2) utgöra ett taxeradtt belopp ej öfverstigande 6,000 kronor. Afdraget för hvarje minderårigt barn är 100 kr. En person med 6,000 kr. inkomst och, exempelvis, fem minderåriga barn får sålunda detta belopp vid taxeringen nedsatt till 5,500 kronor, hvilket efter förordningens skatteskala af 2,2 % i skatt betyder en inkomstskatt af 121 kronor. 6,000 kronor är emellertid enligt det kungl. förslaget icke blott den gräns, där afdragsrätten för familjeförsörjare upphör, utan äfven den gräns, där skatteprogressionen börjar, och i och med det att den gränsen passeras, ej blott försvinner lindringen, utan tillkommer jämväl stegringen. Skulle således samme person ett annat år uppnå en inkomst af 6,100 kronor, t. ex. genom en löneförhöjning eller ett tillfälligt uppdrag — en inkomstökning, som naturligtvis icke i någon synnerlig omfattning ökar hans skatteförmåga — så skulle hans skatt med ens stiga till 138 kronor, en stegring, som måste betraktas såsom allt för hastig. Den bekante tyske nationalekonomen professor *Adolf Wagner*, hvars auktoritet på den moderna skattelagstiftningens område torde vara erkänd, har också betonat, att det icke blott är hos de lägst beskattade, utan äfven inom medelklassen, som den verkliga skatteförmågan i högst afsevärd grad röner inflytande genom kostnaderna för försörjning och uppfostran af barn.

I den danska inkomstskattelagen saknas ock alldeles den begränsning uppåt af afdragsrätten, som den kungl. propositionen innehåller, i det att afdragen, 70—100 kr. allt efter olika orter, medgifves för hvarje barn under 15 år *oberoende af inkomstbeloppets storlek*¹. Och den preussiska skattelagen — med hvilken ju det svenska förslaget ofta jämförts — har anordnat afdragsrätten så, att ett högre afdrag medgifves för inkomst till och med 6,500 mark och därpå ett lägre för inkomster från 6,500 till och med 9,500 mark. Den utsträcker därjämte denna afdragsrätt därhän, att den gäller icke blott barn utan äfven andra familjemedlemmar —

¹ Den danska lagen har som bekant likaledes ett bevillningsfritt afdrag af 600—800 kronor, som icke är beroende af inkomstens storlek, utan tillämpas på alla inkomster.

maka undantagen — för hvilka den skattskyldige har försörjningsplikt, och att den upphör för barn öfver 14 år endast om de hafva stadig sysselsättning i den skattskyldiges egen näring eller själfva åtnjuta vissa närmare bestämda inkomster.

Hvad därefter angår *afdragets storlek*, så har den danska lagen, såsom nyss nämndes, ett afdrag, som varierar mellan 70 och 100 kronor för barn och endast å vissa orter uppgår till sistnämnda belopp, men då den därjämte, såsom äfven erinrats, dessutom upptager ett bevillningsfritt afdrag för alla inkomster, blir resultatet, att skattebeloppen redan före barnafdragen äro lägre än det svenska förslaget. Den preussiska lagen åter har icke stipulerat en fix afdragssumma för hvarje familjemedlem, hvars försörjning berättigar till afdrag, utan har lindringarna i stället så anordnade, att vid inkomst till och med 6,500 mark vederbörande skattskyldige för en till två sådana medlemmar flyttas ett steg lägre i skatteskalen, för tre till fyra två steg lägre, för fem till sex tre steg lägre o. s. v., så att ett stegs ytterligare lindring medgifves hvarje gång dessa oförsörjda familjemedlemmars antal ökas med två; samt att för inkomst af 6,501—9,500 mark ett stegs nedflyttning inträder vid tre sådana familjemedlemmar, två steg vid fyra till fem, tre steg vid sex till sju o. s. v. En dylik anordning, som alltid låter lindringen verkställas genom nedflyttning till en klass med lägre skatteskala, blir gifvetvis effektivare än i det kungl. förslaget, hvars bestämmelser ofta låta den skattskyldige kvarstå i en grupp med samma skatteprocent. Enligt det kungl. förslaget skulle sålunda t. ex. en inkomsttagare med 3,600 kronors taxerad belopp få betala i skatt 64 kronor 80 öre samt för hvarje minderårigt barn få en nedsättning af kronor 1: 80, det vill säga för tre barn en nedsättning till blott 59 kronor 50 öre och för fem barn till endast 55 kronor 80 öre. Enligt den preussiska lagen af år 1906 däremot får en inkomsttagare med 3,600 mark betala 70 mark, men får för en till två oförsörjda familjemedlemmar en nedsättning till 60 mark, för tre till fyra en nedsättning till 52 mark, för fem till sex en nedsättning till 44 mark o. s. v. (Att en tilläggslag af 1909 höjer samtliga skattebelopp till och med en inkomst af 3,000 mark med 5 % samt öfver 3,000 mark med högre procentsiffror, förändrar naturligtvis denna relation mellan de olika grupperna endast till de lägre gruppernas förmån.)

Afdragets storlek.

I båda nu berörda hänseenden, såväl med hänsyn till gränsen uppåt för afdragsrätten som med afseende på afdragens storlek, synas mig för-

Ändringsförslag.

ändringar böra vidtagas i den kungl. propositionen. Det synes mig ock, som skulle en lycklig anordning af hithörande bestämmelser vinnas, om man tillämpade ungefär samma principer som i den preussiska lagstiftningen. I fråga om höjning af gränsen för afdragsrätten kan detta ock ske utan svårighet, och jag vill därför föreslå en sådan höjning till 9,000 kronor. Svårare ställer det sig med afdragsbeloppens storlek. Förutsättningen för en anordning liknande den preussiska synes nämligen på denna punkt vara, att de steg inom skatteskalen, som markera en ny skattesats, komma tätare och äro mera likformiga, än hvad förhållandet är i den kungl. propositionen.¹ En lämplig utväg torde emellertid kunna vinnas, om man för taxerade belopp, understigande 6,000 kronor, låter lindringen bestämmas icke genom nedsättning i det taxerade beloppet — en metod, som ofta låter den skattskyldige kvarstå vid samma skatteprocent — utan i stället genom en nedsättning i skatteprocenten, hvilken nedsättning lämpligen synes böra bestämmas till en tiondedels procent för hvarje barn. Är skatteprocenten 2, erhålles sålunda vid ett barn nedsättning till 1,9 %, vid två till 1,8 %, vid tre till 1,7 % o. s. v. I ofvan anförda exempel — en inkomsttagare med 3,600 kronors taxerad belopp, det vill säga 64 kronor 80 öre i skatt — skulle detta betyda en skattelindring för tre barn till 54 kronor och för fem barn till 46 kronor 80 öre. För taxerade belopp åter från och med 6,000 kronor uppåt, för hvilka skatteökningen sker genom en progression af det taxerade beloppet, icke genom en ökning af skatteprocenten, kan denna anordning icke användas, utan torde därvid det kungl. förslaget bestämmelser i § 19 mom. 2 i stället kunna tillämpas.

Huruvida någon giltig anledning föreligger att begränsa hithörande afdrag till endast barn kan ock ifrågasättas. Den preussiska lagen, som utsträcker dem att gälla äfven andra familjemedlemmar, som den skattskyldige på grund af försörjningsplikt har att underhålla, synes i detta fall konsekventare. I dylikt fall torde emellertid äfven den föreslagna åldersgränsen böra undergå förändring. Något direkt förslag i dessa sistnämnda hänseenden anser jag mig dock för närvarande icke böra framställa.

¹ Den preussiska lagen låter de inkomstbelopp, för hvilka nya skattesatser föreskrivas, utgöra t. ex. 3,000 mark, 3,300, 3,600, 3,900, 4,200, 4,500, 5,000, 5,500, 6,000, 6,500 o. s. v. Det svenska förslaget åter har vida ojämna steg, såsom 3,000, 3,600, 4,500, 6,000, 8,000 o. s. v.

Vid behandling af frågan om familjeförsörjares rätt till skattenedsättning för minderåriga barn torde äfven en annan omständighet än de ofvan berörda förtjäna beaktande. Enligt senast tillgängliga uppgifter (Sveriges officiella statistik i sammandrag 1910) företer folkmängdsstatistiken för Sverige, särskildt med hänsyn till äktenskapsfrekvens och nativitet, siffror, som i jämförelse med motsvarande siffror från öfriga europeiska länder äro af ganska nedslående art. Äktenskapsfrekvensen för perioden 1901—1905 är sålunda för Sverige pr 1,000 invånare af medelfolkmängden i årligt medeltal endast 5,90; det är den *lägsta* siffran bland samtliga europeiska staters. Antalet lefvande födda är för samma period hos oss blott 26,1; lägre siffra har bland de europeiska staterna endast Frankrike. Den svenska siffran har för öfrigt sedermera ytterligare nedgått och var år 1909 blott 25,57. Däremot företer Sverige en synnerligen hög siffra för oäkta födda i procent af samtliga födda; siffran var för nyssnämnda period 1901—1905 11,9 och öfverträffades endast i en enda europeisk stat. Jag ber att för samtliga hithörande siffror i öfrigt få hänvisa till ett närmare studium af ofvannämnda statistiska sammandrag, af hvilket ett utdrag biläggas.

*Statistiska
siffror.*

De anförda siffrorna ådagalägga, i jämförelse med dem för tidigare perioder, en växande obenägenhet i Sverige att bilda familj. Till en sådan tendens medverka naturligtvis många orsaker, och man får helt visst icke öfverskatta skattelagstiftningens betydelse på området. *All* inverkan därpå torde man dock ej kunna fränkänna denna lagstiftning. Det synes äfven ur denna synpunkt vara lämpligt att vid införande af en inkomstskatt, som förklaras vara grundad på den verkliga skatteförmågan, man i fråga om familjeförsörjares skatteplikt icke låter de afdrag, som just påkallas af hans ställning såsom familjeförsörjare, stanna under de gränser, som i jämförliga länder med likartad skattelagstiftning befunnits skäligen och lämpligen.

På grund af det anförda får jag hemställa,

att § 19 mom. 2 i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt måtte erhålla följande lydelse:

19 §.

2 mom. Skattskyldig, hvilkens taxerade belopp understiger 6,000 kronor, äger vidare att för hvarje

af honom på grund af försörjningsplikt underhållet barn, hvares ålder vid början af det år, taxeringen sker, understiger femton år, erhålla sådan nedsättning i sin skattskyldighet, att det procenttal, efter hvilket hans inkomst- och förmögenhetsskatt eljest enligt 18 § skolat utgå, minskas med en tiondedels procent för hvarje sådant barn. Om det taxerade beloppet uppgår till 6,000 kronor eller om det öfverstiger 6,000 kronor men icke 9,000 kronor, äger skattskyldig att för hvarje sådant barn erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kronor. För barn, som själfv åtnjuter inkomst, äger dock skattskyldig tillgodonjuta nedsättning, allenast såvida och i den mån barnets inkomst understiger 100 kronor.

Skulle utskottet finna de af mig framställda ändringsförslagen böra modifieras eller lämpligare formuleras på annat sätt, anhåller jag, att utskottet ville vidtaga nödig förändring.

Stockholm den 15 april 1910.

Sam Clason.

Bilaga.

*Utdrag ur Sveriges officiella statistik i sammandrag 1910;
tabeller öfver De europeiska staternas areal, folkmängd och
befolkningsrörelse m. m.*

L a n d.	Folk- ökning i % under senaste tio år.	Antal invånare pr kvkm. år 1907.	Ingångna	Lefvande	Död-	Döda	Öökta lefvande födda i % af samtliga levande födda åren 1901—1905.
			äkten- skap	födda	födda		
Sverige	7,3	12	5,90	26,1	0,7	15,5	11,91
Norge	8,0	7	6,13	28,6	0,7	14,8	7,09
Danmark	12,3	68	7,13	29,0	0,7	14,8	10,13
Finland	14,4	8	6,50	31,3	0,8	18,6	6,50
Ryssland, utom Polen	19,1	23	8,91	49,2	—	31,9	—
Tyskland	15,8	116	8,08	34,3	1,1	19,9	8,37
Schweiz	10,4	86	7,52	28,1	1,0	17,7	4,40
Nederländerna	14,8	174	7,54	31,5	1,3	16,0	2,28
Belgien	11,1	248	8,12	27,9	1,3	17,1	6,78
Storbritannien och Irland...	10,8	143	7,48	27,9	—	16,5	4,06
Frankrike	1,5	73	7,64	21,2	1,0	19,6	8,78
Portugal	7,0	62	6,88	32,2	—	20,1	11,61
Spanien	9,0	39	8,05	35,2	0,9	26,0	4,43
Italien	7,7	118	7,43	32,9	1,5	22,1	5,63
Österrike	9,7	93	7,89	35,8	1,0	24,4	12,83
Ungern	10,1	64	8,70	37,5	0,8	26,5	9,36
Rumänien	15,3	51	8,22	39,6	0,8	25,7	9,79
Bulgarien	19,7	43	9,94	40,7	—	22,5	0,43
Serbien	16,8	58	9,93	38,9	0,8	22,5	1,10